

СПОРТ
Моттигерча Россе
ФССП оаглонца
бувзам лелабеш хургья,
спорта гүлакхех йола
Министерство **16**

ИАПАМ ЛОРАДАР
Къахъегама шоатта
дѳадихъар лоаман
моттигашка **15**

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№32 (12659)
Маъцхали
бутт,
29 ди, 2024 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
маътсела бетта 1-ча дийнахъа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хъарак»
яха орден
еннай

МЕХКА ВАХАР
«ХІарма» яхача
Магасерча кхетачен
доакъашхоша йоккха
байракх йоаржайир
шахъаре **2**

ЗАМАНХОЙ
«Бейни» яхача
чаътарий лагеро
гІалгІай мехка 300
совгІа кагирхой
гІаийцар **8**

НАЪХА ХЪАШТАШ
Кердача ишколашта
гІадолха наъкъаш
лакхача боараме тоадаъ
хургда **9**

КУЛЬТУРА
Дошлакъий-Юрта
тохкамаш деш кораяъ
хІамаш дІаелар
мехктохкама музее **10**

КЪАМАН ХАЛХАР
«ГІалгІайче» яха
халхара ансамбль
мехкарча бе-беча
моттигашка гІоргья **11**

www.serdalo.ru vk.com/gserdalo [@gserdalo](https://t.me/gserdalo) Дзен сердало

ЛоархІаме дешаш дийцар
РФ Совбеза кхетачен юкье,
дакъа лоацаш хилар вай Мехкада **3**

Кхерамзле

Республикера
хъал лорадеш ба
росгвардейцаш

5

Россе турпалаш болча ГалгIайчен кьонгий цIераш яьхар Бочаров Вячеслава

Курскенаькъан ИбрахIим

Тайп-тайпарча ханашка деналца, майралца белгалбоалаш лаьт-тача гIалгIай къаман турпалхоех дийцар «ХIарма» яхача кхетаче Россе турпал, РФ Юкьарча палатан секретара хьалхара гIонча волча Бочаров Вячеслава. Цо белгалдир, вай республика массахана цIихеза турпалхой кхеш хиннилга, цIи яьккхар гIалгIа-лётчик Осканаькъан Сулумбик юкье волаш хиннача эггара хьалхарча турпаллий.

РФ эггара хьалхара турпал хилар цох 1992-ча шера дуккхача наьха моршо баьхан долаш, ший са ца кходеш, доагаш латта фецара кема юрта лакхера дIаходига. Бочарова хьохадир, гIалгIай къаман кьонгаша боккхача тIема юкье доккха дакъа лаьцалга. Дагалаьцар, 1995-ча шера Россе турпалаш яха цIи енна, моастагIа вохавеш майра духьал-лаьтта лётчикаш - Оздой Мурад, Малсагананькъан Ахьмад, Кьоастой Ширвани. ТIехьено ТIехьенга телаш дувцаргда; цу наха гойтача деналах, майралах. Тахан ураэтта кьонгаш а иштта, хьалха хиннарий ларах дIаболхаш ба, къаман сийле йоаккхаш. Бочарова хьоахавир, 2022-ча шера тIема операцен юкье вахар хаьда, РФ Турпал аьнна цIи енна, экс-президента Евкурнаькъан Юнус-Бека йиший-воI Хамхой Адам.

«Къаман юкье чоагIденнача тIема Iадаташа бовзийт Даьхен сийдола кьонгаш», - аьлар Бочарова кхетаче дакъа лоацаш хиннача бокхийбарашта, иштта Россе кхийолча моттигашкара кхьаьчарашта баркал оалаш.

РФ 73 моттигера 1700 гаргга доакъашхо вера, Магасе дIайихьача «ХIарма» яхача кхетаче

Курскенаькъан ИбрахIим

РФ 73 моттигера 1689 доакъашхо гулваь хиннача, Магасерча «ХIарма» яхача кхетачен болх чакхбаьлар. Эггара керттерчарех долча кхоачамбоацарех дийцар цу йоккхача кхетаче, иштта доакъашхоша дIа-хьа ийцар цьацца пайданедараш. Кхетаче хьайийллар «Россе сийле» яхача, боккхача мехка дахача къамий Iадаташ, оамалаш лораяра тIехьа болча боккхача гулламе. Цига дакъа лоацаш хилар вай Мехкада Келаматананькъан Махьмуд-Iаьла.

Ший къамаьла юкье республикан кулгалхочо белгалдир, Россерча къамий культура, тайп-тайпара дола Iадаташ ло-

радар лоархIае долга. Кхетачен хьалхарча дийнахьа дIабихьар 200 совгIа наха дакъа лоацаш бола Паччахьалкхен байракха Ден хетабаь болам. Болама доакъашхоша йоаржайир йоккха Россе байракх.

Паччахьалкхен университета хьалхашка дIайихьача цу кхетачено дукха адам гулдир. «Медиаишкол НКО» яхача оагIон говзанчаша SMM, PR дувзадenna хатгараш доашхаш къамаьл дир; ахчанца ювзаенна йоацача моттигашкарча доакъашхошца. Шоаш дувцар балхаца дIахьокхаш, къахьийгар

боккхача говзанчаша. Вахара оагIонашка гIолла проекташ йоаржаярах, моллагIча хIаман нийса доал дарах дийцар цар гулбеннарашга.

Россе тайп-тайпарча моттигашкарча доакъашхошца цьа барт кхеташ; бувзам чоагIбарах, накъадаргдола пайданедараш дIа-хьа эцарах дийцар кхетаче. ТIехьа тIайоагIача хана дегIадоаладе лерхIача дуккхача гIулакхий зем баьккхар цига. Цу дерригне хьагойтар, боккхача мехка гIулакхаш тоадеш бола болх дIабахьа из кхетаче мел лоархIае я.

Триколор - ГIалгIай мехка

«ХIарма» яхача Магасерча кхетачен доакъашхоша йоккха байракх йоаржайир шахьаре

Курскенаькъан ИбрахIим

РФ байракха Денна хетабаь болам дIабихьар Магасе «ХIарма» яхача кхетачен доакъашхоша. 20-30 метрага кхоачаш йола байракх йоаржайир шахьаре 200 совгIа болча доакъашхоша. Царна юкье бар хьатIабахька хьаьший, коммерчески лоархIаш йоацача моттигашкара къахьегамхой, гIо деш лелараш, иштта кхьбараш. ГIалгIай Паччахьалкхен университета хьалхашкарча доазон тIа дIайихьар из лоархIае моттиг.

Доккхача цIайца мехкахой даькъалабийцар Мехкадас Келаматананькъан Махьмуд-Iаьлас. «Россе байракха вай дегаш ураоттаду, Даьхен гIулакха латта везилга, цун сийле лораш хилар лоархIамеча декхарех долга белгалду», - аьлар вай Мехка-

дас. Боламе лоархIае дакъа лаьцар Россе турпал, Юкьарча палатан кулгалхочун хьалхара гIонча волча Бочаров Вячеслава. Запорожски областа РФ ОП доакъашхо волча Рогов Владимира дийцар, Новороссе бахархошта из ди чоагIа лоархIае,

ший тайпара дегарга, деза долгах. Мохк Россех хьатохаш лаьтта дов дагалаьца, цьацца цу ханацара хIамаш дийцар цо. Россе Президента Юкьарча проектий оагIон кулгалхочун гIонча волча Журавский Александра, байракха Денца берригаш даькъалабувцаш, белгал-

дир, вай мехка машар, цьхоагIо лораяра тIехьа цу кхетачено лоархIае моттиг дIалоацилга. Таханарча хано дIадехарашца йийзар цо «Россе сийле: бIаьшерашка денз хьадахьа Iадаташ, истори лорадар» яха кхетачен тема.

Гаьдала болхлоша шоай декхараш лакхача боараме кхоачашдеш хилар, белгалдир Мехкадас

Султигананькъан Йоакъап

МВД кьахьегамхоша шоай болх тЕхдика дIахьош хилар, шоашта хьалхашкара декхараш цар дизза кхоачашдар, республике теракт е аьнна зуламхоша вIашагIделлар, дуккханах кIалхарбоахаш, кхоачаш ца хиннилга белгалдир вай мехкадас Келаматананькъан Махьмуд-Габлас. Из хоам «Сердало» газетага бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«МВД болхлоша шоай декхараш бехтокхаме кхоачашдарах, теракт е лаьрхIаца зуламхоша вIашагIделлар дохадир тахан. Шолжа кхалерча кераста наьха киназа чу чухьалха лаьрхIа хиннав терроризм яхача зуламах латтача тоабан ялх доакъашхо. Дукха ха йоацаш, мозгIар, Габдала 15 болхло вувш, Селий мехка дьар санна зулам де лаьрхIа хиннаб уж республике», - аьлар мехкадас Келаматананькъан Махьмуд-Габлас.

Мехка кулгалхочо белгалдир, цьхаккха тайпар ди бовзаш боацаца кагирхоша, зуламхой тоабаш дIабетталуш, шоай даьшка, ноаноща ла ца дувIаш, гаргарча наха духьалбувлаш, адамашта юкье доккхий хатараш доаржадеш хилар. «Беркатеча, дикача, барт боаржабеча гIулакхашта нах тIахьехаш; хьехар ду вай дийшача наха хIара денна. Цар дувцар хьэаца деза кагирхоша, малашб ца ховча, вай мехкара цьхоагIо йохаеца наьха «имамашка» ла ца дувIаш. Даьшта, ноаноща ха деза, шоай дезал мичахьа лел, хьанца хьоашал леладеш, кьамаьл доагIаш ба. ЛертIа доал ца дойя, цьхан дийнахьа шоай ценьюкье, берригача мехка доккха хатар тIадена дехкебоахаргба цар уж. ХIара даь, наьна декхар да шоаш кхебаьрашта тIехьа тIахьожам лоаттабар, уж наха балийна цабалийтар», - белгалдир вай Мехкадас.

Мехка кулгалхочо, кхетам болаш, фийла хилара тIахьех берригаш. Кьаьстта хIанз; вай мехкара хьал толхаде, кегаде гIертараь баьржача хана; чIоагIа терко е еза цу гIулакха. Кьилбаьседа Кавказе лех зуламхоша шоаш дагалаьца бIеха хIама доаржаде наькъаш. Теракта духьале яь, дуккханах кIалхарбаьхарашта; доккха баркал кхайкадир Мехкадас.

РФ Совбеза кхетачен юкье, дакъя лоацаш хилар вай Мехкада

Султигананькъан Йоакъап

Наьчике, С. Шойгус кулгалдеш, дIайихьача РФ Кхерамзлен Совета кхетаче дакъя лоацаш хилар вай мехкада Келаматананькъан Махьмуд-Габлас. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша. ВIашагIкхетаре дакъя лоацаш вар СКФО гIолла вола РФ Президента массазара викал Чайка Юрий, иштга СКФОНа чуйоагIаца моттигий кулгалхой, кхыбола Габдала болхлой.

Кхетаче дийцар, маьрша вахар дохадеш, нах тувлабеш даьржача зуламех. Тахан, малхбузера мехкаш ди, кьамаш кьестадеш, Россе гIулакх толхаде, кегаде гIертача хана; кьаьстта чIоагIа лоархIаме да цу хIамашта духьалара болх дIабахьар.

«Интернета оагIонашка гIолла адам кегадеш дола гIулакх даггара даржаш долга кхетаде деза вай массане. Харцдар, бакъдар кьоастаде ховш, фийла хила деза вай.

Кьаьстта йоккха терко йир кхетаче кагирхошта, хIана аьлча хIетта кхийнараш, кхувш латтараш кегабе, тувлабе аттагIа да зуламхошта, цар кхетам дикка чIоагIбенна цахиларах. Даьхен гIулакх массахана лораде дезилга, ший мехкацара безам чIоагIбе безилга хьалхадохаш кхее еза тIехье», - белгалдир Мехкадас цу кхетаченах дувцаш.

ВIашагIкхетаре гулбеннараша терко йир кьамаш кьестадеш, Россе бахархошта юкье ца-

тоамаш, гоамал, хийрал йоаржаеш долча гIулакхашта. Из во доаржадеш леларашта духьала кьовсам лоаттабеш, цар наькъаш тедаш, болх лоаттабе беза хIара моттиго.

Дукха кьамаш чудолхаш йолча Россера машар, цьхоагIо лораяр тахан вай массане лоархIамеча декхарех да. Цу берригача балха керттердар - наьха вахара хьал, экономика, иштга кхьодола мехка лоархIаме оагIонаш лакхача боараме хийтар.

Россе хьал тоадара тIехьа, лоархIаме моттиг дIалоац кьаман Iадаташа

Курскенаькъан ИбрахИм

Мехка хьал тоадара тIехьа, Россе дахача кьамий Iадаташ лархIаро йоккха, лоархIаме моттиг дIалоацилга белгалдир вай Мехкадас Келаматананькъан Махьмуд-Габлас. Тахан эттача атта йоацаца хана, вай мохк деналца духьаллатташ хилар белгалдир цо.

«Россе бахархой беркате Iадаташ, оамалаш йолаш, цьхаккха хана ца боаш хьабакхаб», - аьлар республикан кулгалхочо. Келаматананькъан Махьмуд-Габлас дийцар, Россена юкье лоархIаме дакъя дIалоацаш йолча ГIалгIай республике тхьовра денз хьадахьаш дола кьаман Iадаташ, оамалаш лораяр, кхьдолча кьамий культураца эздел леладар чIоагIа лоархIаме долга.

«Вай дерригаш цьхан бокхача мехка - Россе дахаш, цун

сий лораде дезаш да тахан. Вай низ хилар, тайп-тайпара культураш йолаш вай дале а, цьхан хIаман тIехьа хилар, барт, бувзам лелабар да. Цу хIамаша чIоагIду вай гIулакх», - тIатехар вай Мехкадас.

БIаьшерашка денз хьайоагIа гIалаш латтача гIалгIай мехка дIайихьа «ХIарма» яха кхетаче вайна массанена дикан хургхилар белгалдир мехка кулгалхочо. Мехкада дог тийша ва, Россе кьамаш вIашкаозаш, бувзам,

барт чIоагIбергбола, кьамашта юкьера Iадаташ лархIара тIахьехаш дола, кхетаче доаржадаь дийцача хIамашка гIолла керда, беркате наькъаш хьаделларгхиларах.

4 ЛОАРХИАМЕ КХЕТАЧЕ

Бизнес
йоаржаергйола
наькъаш лохаш
я республика

Султиганькъан Йоакъап

Кхьйолча моттигаш-ца бувзам лелабеш, вай-цигара промышленность, бизнес тоаергйола гьулакшаш юкьедоаш я республика. Цу мугарера бувзам чьоагьбир вай мехко Ленинградерча промышленникий Союзаца. Из хоам «Сердалога» бир цу гьулакша хьалхалаттараша.

«Укх бетта 22-ча дийнахьа дьайихьача «Харма» яхача кхетаче, из чьоагьбир вьашагьйоллаш кулг яздыр. Зьамига, йоккха бизнес, промышленность йоаржаеш долча гьулакша хьалхалаттараш бар Бузуртанькъан Мухьмад, Габитов Александр», - йоах хоамо.

Цьхана кхетаченаш дьакхуьаш, пайданедараш дьа-хьа эцаш, дьахьоргба цу лостамагьа бола болх. Таханарча моттигий хьал дикка тоадергда цу гьулакшо. Иштта юкьедоаладе лерхькьидола керда хьамаш.

Башкор-
тостанерча
лакхарча
ишколаша вай
мехкацара
бывзам чьоагьбир

Гьазданькъан Ахьмад

Вай республикерча Паччахьалкхен университетача бувзам чьоагьбеш долча кьахата кулг яздыр Башкортостанерча паччахьалкхен балхах йолча академе болхлоша. Лоархьамеча кьахата кьалха кулг яздыр шинна оагьгьоракьарча дешара моттигий ректораша, Абдрахманов Данияра, Гьалбаканькъан Фатимас.

«Башкортостана кулгалхочун доале йола БАГСУ юкьелоацаш, вай мехкарча университетача баь бартчьоагьам шинна оагьгьоракьа лакха говзал йола болхлой арахецаш, пайда беш дола гьулакшаш доаржадеш хурьга. Йодаьр дьа-хьа эцаш, хьехархой, тохкама болх дикка тоабеш, цьхана беркате хурьгьйола тайп-тайпарча оагьгонцара кхетаченаш йоаржаеш кьахьегаргда шинна оагьгон болхлоша», - дийцар «Сердалога» газетага республикерча паччахьалкхен университете.

Башкортостана, вай мехка чьоагьба лоархьаме ба из бартчьоагьам. Юкьера бувзам чьоагьбеш, шинна республикерча дешара, Илман хьал тоадеш, хурьгда

«Харма» яхача кхетаче доклад
ийишар сага бокьонех волча
мехкарча кертттерча викала

Гьазданькъан Ахьмад

Донбассерча тьема операцен доакьашхошта, иштта цар цьагьарча наха гьйо лоттадарах дувцаш йолча «Харма» яхача РФ Юкьарча палата кхетаче дакьа

лаьцар вай мехкарча сага бокьонех волча кертттерча викала Цьечой Ибрахьима.

«Цьхан истола гонахьа гулбенна дьайихьача кхетаче «Тьема операцен доакьашхошта, цар дезалашта гьйо

дара юкье РФ сага бокьонех волча викала института лоацаш дола дакьа» яха доклад йовзийтар Цьечой Ибрахьима. Тьема операцен юкье болча нахаца, цар дезалашта леладе дезача гьулакшаца дувцаденна кьамаьл дир гулбенна-

раша», - йоах «Сердалога» газетага республикерча УПЧ.

Цу оагьгонца пайдане хурьгьбола болх дьабахьа юкьедоаладе дезараш белгалдир цьхан истола гонахьа кьамаьл даьча кхетачен доакьашхоша.

Зьамигача шахьарашта юкье дьайихьача
ерригача Россе яхьашка котьяьлар Наьсаре

Коазой Мадина

Истореча ювзаеннача моттигашта, йоккха йоацача шахьарашта юкье дьайихьача ерригача Россе IX яхьашка котало яккхар вай Наьсарен-Шахьаро. Яхьаш дьайихьар Калуге. Из хоам «Сердалога» бир шахьара администрацера.

Цу коталон тьагьолла, шахьарерча йама гонахьара мот-

тигаш тоае аьнна 103 126 100 сом рузкьа федеральни ганзера хьахьожадергда вайна. Пишлошьяра балхех йолча Министерствон кьахьегам дакьа хьалха латтача Гьетагьазанькъан Омараца котбаьннараш хьакхайкабеча дакьа лоацаш хиннача шахьара даьга, Йовлой Урусханага, дьаделар коталон совгьат.

«Сона, са тоабанна чьоагьба лоархьаме да из гьулакш. Шахьара кулгалде се хьатлавенача

дийнахьа денз сатувсар аз, цу яхьашка котало яккхарга; хьана аьлча шахьара моттигаш тоае иззал рузкьа ганзе дац, хьаьта цига котало яккхаро боккха аьттув лора. Сколково яхача моттиге шахьара тоаба йомалуш хиларо пайда бир.

Шоаш йодаьр юкьелоацаш шахьара даь гьонча йолча Мархьанькъан Маринас, кертттера архитектор волча Цьечой Басира КБ тоабача цьхана кийчьаь «Партисипация» яха проект эг-

гара хьалхаяккхар. Партисипаци лакха говзал, начьал хиларца, тьатоха хьама доацаш тьехдика вьашагььеллар проект», - дийцар шахьара кулгал деча Йовлой Урусхана. Пишлон балхех йолча Министерствос, 2018-ча шера денз, хьаьхьаш я уж яхьаш Россе.

Цу юкье дакьа лоацараш я, 200 эзарга кхоачаш нах баха шахьараш; моттигерча, федеральни истореца ювзаенна моттигаш.

Наха низ бара, Ютеабара духьала кьовсам лоаттабу мехка

ГІазданаькъан Ахьмад

Наха низ бар яхача доккхача зулама духьале еш йола кхетаченаш дІакхухь МагІалбика кхале. Укх наькъа, терроризма духьала кьовсам лоаттабу комисси, дийша нах, Іаьдала болхлоу гулбелар Йоккхача Ачалкхерча ФОКе ухача кагирхошца къамаьл де.

«ХІетта кхийна кагирхой ба цу зуламах эггара ЧІоагІагІа лораве безараш, ХІана аьлча цар кхетам кегабе аттагІа да. Цудухьа тха декхар - мишта лорабала беца царна хьалхадаккхар, из зулам доаржадерашта дола таІазар доккха долга царна дІахайтар», - дийцар «Сердало» газетага из кхетаче вІашагІеллараша.

Кагирхой тІахьийхар нийса никь лелабара, интернетата гІолла баьржача нах тувлабеча зуламхошца цхьаккха тайпара бувзам цалелабара; нагахьа из тайпара хІама хоаделча; хье ца луш, Іаьдала болхлошка хоам бара.

Республикера хьал лорадеш ба роствардейцаш

Гаьгенаькъан Мартина

Дукха адам гулденнача моттигашкара хьал лорадеш, тІахьожам лоаттабеш болх дІакхухь роствардей-

цаша. Мехкарча шахьаре гІалатваьннача вахархочоа гІод тохаш моттиг нийсьелар. Из хоам «Сердалога» бир Іаьдала болхлоша.

«Из хьашт доаца гІулакх нийсделар Илдарха-ГІалий тІа. Корта бохабу малар менна, юхегІолла тІехбувлача нахага тоам боаца къамаьлаш деш, лийнна вахархо

соцавир Ростварде болхлоша. Шахьарера хьал лораде арабаьннараша Ючувигача гІалатваьнначунна Іаьдало теха гІод такха дезаргда», - дийцар тха газетага.

Ший цІи кьайлайихьар Наьсарера кхо урам тоабьча вахархочо

Султиганаькъан Йоакъап

Наьсаре кхо урам тоабеш болх дІабихьар ший цІи кьайлайихьар ловш волча вай мехкахочо. Из хоам «Сердалога» бир мехка кабмино.

«ЧІоагІа беркате болх ба из! Бахархоша хам беш, дуккхача шерашка ловцаш доахаргдолаш гІулакх да из»,

- аьлар шахьара дас Йовлой Урусхана, цу сага баркал кхайкадеш.

Пионерски, Мира, Нурадилова оалача урамашка Юбиллаб асфальт, тоадаьд тротуараш. Белгалде деза, укх шера Наьсарера ІІ урам, боккха болх дІахьош, тоабьлга. Къаман проекташка гІолла, шахьарерча ганза рузкъах дІабихьаб из болх.

Илдарха-ГІалий тІара моттигаш тоаеш бола укх шерара болх йистебаьлар

Коазой Мадина

2024-ча шера шахьара моттигаш тоаярах йолча пачахьалкхен программага, къаман проектага гІолла Илдарха-ГІала тоаеш дола балхаш йиллача ханал хьалха йистедаьлар. Из хоам «Сердалога» бир шахьара мьере.

Бахархоша онлайн-хоржамашка гІолла, эггара хьалхарчарца тоае еза аьнна белгалъяьха моттигаш я тоаярараш - шоллагІча зІамагІача кхалера Щечой цІерах бола 533 метр урам, Дьякова, Мира яха берий беша тІабодаш бола ши урам. Оттаяьча ханал хьалха йистебаьннаб цигара болх. Асфальт буллаш, керда лампаш йохкаш, гІандаш, нувхаш Ючукхувса яьшкаш оттаеш, тоаяьй уж моттигаш.

«Хоржамашка дакъа лорацаш санна, дІахьоча балха гІулакх а лорахІама чакхдаь-

ккхар бахархоша. Шоаш бахача моттигах дог лазаш хиларах, боагІача боараме

дІадахьа аьттув баьлар деррига», - аьлар шахьара кулгалхоша.

Наькъашкара кхерамзлен хьал тахка арабаьлар полице болхлоу

ГІазданаькъан Ахьмад

Поллице болхлоша Магаса наькъашка дІайихьача «Сунт» яхача операце 25 кхоачамбоацар гучадаьккхар. Цул совгІа, 13 машина даьша, Іаьдала болхлоша тІахьожам беш, машиний кораш тІара уж баьддеш теха хІама Іояьккхар.

МВД болхлоша бахархошта хьалхадоаккх, теха гІод ханнахьа дІатакха, яхаш. ТІалатта гІод ханнахьа дІалуш воацар юкьевода РФ КоАП 1-ча даькъа 20.25 оалача, гІод шозза дукхагІа айдеш, е 15 дийнахьа Іаьдала болх бе безар белгалдеш йолча статьяна», - дийцар «Сердало» газетага республикерча МВД викалаша.

Тема доакъашхо волча баха хилар, «Давхен Лорбой» яхача ганза болхлой

Гаьгенаькъан Марина

Тема доккхача хатара юкье, дийна виса тема доакъашхо Новразанакъан Таьла волча хьоашалга баха хилар «Давхен Лорбой» яхача ганза моттигерча филиала болхлой. Из хоам «Сердалога» бир цу Гулакха хьалхалаттараша.

«Москверча дарбанче ший дегла могошал меттаоттаеш хиннав зламагла вола сержант Новразанакъан Таьла. Ганза кулгалхоло Оздой Муслим, Беканакъан Мадина цунга фу хьал да хьажа бахар. Оздой Муслима белгалдир, тема операцен доакъашхой, цар цагагарча наьха хьашташ кхоачашдара тѣхьа шоаш боккха болх дакхухьилга», - йоах тхогарча хоам.

«Сердало» газето хьалха яздаьдар, чухьелхача ротан кулгалхочун Глонча волча Йоккхача Ачалкхерча Новразанакъан Таьлан цавар мишта хиннад. Лозавьчул тѣхьагла, шийлача подвала чу массехк ди доаккхаш, когаш горадаьд цун, геттара халача хьале воллашехь, текхаш ший штаба таххача аьттув баьннаб цун, Даьла кьахетамца.

Салолача Цагла ха йоаккхаш хургья, тема доакъашхочун нана

Гаьгенаькъан Марина

Сурхо тIарча салолача Цагла ха йоаккхаш, ший дегла могошал меттаоттаеш хургья СВО доакъашхочун нана. Из хоам «Сердалога» бир «Давхен Лорбой» яхача ганза моттигерча филиала кулгалхочун Глонча йолча Наурбенаькъан Фаринас.

«Дега хала операци яь, унахцIено меттаоттаеш езаш, салага дезаш яр Чакхенаькъан РаIшат. Ганза болх-лошкара оарц дийхар цо, гIо де шийна, аьнна.

Массехк ди даьлча, салолача Цагла ший дегла могошал меттаоттаеш, паргIатта ха яккха аьттув хургба цун», - дийцар тха газетага. Белгалде деза, пхе бера да вола цун воI Давхен Гулакха латтилга.

Денал, майрал гойташ, ший декхараш кхоачашдарах; тема совгIаташ денна белгалваьв из.

Наьха унахцIено лораераш

Лорашта баркал аьлар Буро кIалхарча вахархочо

Газданаькъан Ахьмад

КIай халаташ дувхача наха хIара денна гойташ долча доккхача дикай хам баь даргдац вай цааккха! Сабар, сатем, боккха кьахетам эшаш болх ба лоррийбар. Хала хьал дола нах берзабеш, цар дега тоам хургбар мара ца оалаш, дибийса ца кьовсаш уралатт уж. Цар деча гулакха лакха мах бераш дукха ба вайна юкье. Царех вар Буро кIалха вахаш вола Ведажанакъан Микаила Булат. «Сердало» газетага яздаьча каьхата тIа дувц цо, шийна оарцагIбаьхкача кIай дувхар леладеча турпалех.

«Укх бетта хьалхарча де-ношка, чоагла могошал эшаенна, Наьсарерча дарбанче йочувигар со, кардиологически отделене дарба дIадоладир сона,- язду Ведажанакъан Булата.

Укх бетта 5-ча дийнахьа йочувига 12-ча денга кхачалца сога хьожаш, чоагла хоза кулг тохаш, дарба деш хилар лораш. Эггара хьалха хьоахае лов сона цу отделенена кулгал деш йола Могушканаькъан Хьусена Марет. Чоагла дика, лакха

говзал йола кардиолог я из, цун гонахьа болх беш мел хиннараш а иштта бехктокхаме шоай болх дIахьош бар. Дег чу южаш яр лоркардиолог Кьоастой Мухьмада Аза. ХIара Гуйран унахой болча хьачуяя, могошал боацарий дог ураоттадора цо хозача кьамаьлаца, хIаране бийса мишта яккхай хьожаш, саготдер фуд тохкаш. ХIара унахочун дог тедергдола дош ала ховра цун. Вайна масанена хов, дегла могошал эшаеннаца сага из деррига мел лоархIаме да. Цьхайолча хана, молхаел, маьхел дикагла верзаву хозача, безамеча дешо.

Доккха баркал ала лов сона иштта лорий йижарий болча Янданаькъан Руслана Розайна, лора вешийна Заьзганаькъан Казбулата Идриса, лорашта-кардиологашта Тумхой Исраила Фатимайна, Эсамарзанаькъан Исраила Фатимайна, Овшанаькъан Ахьмада Хадена, унахошта даа хIама телаш йолча Хидиранаькъан Бахьаудина Лемайна. Уж беррига нах дика хьажарах, лакха терко ярах, Даьла кьахетамца, Политехнически колледже сай болх бе

аравоалаш ва со. Чоагла доаккхал ду аз, вай дарбанче лакха говзал йола, боагIаца боараме коронаграфи яккха ховш бола эндоваскулярни хирургаш хиларах. Уж ба Йовлой Рустам, Марзбиканаькъан Хьасан. Дошо кулгаш, дика дегаш долаш нах ба уж!

ИРКБ кардиологически отделене № 2 йолча палате дарба деш хиннача оаха - Ведажанакъан Булата, Тумхой Беслана, Эсамарзанаькъан Мухьмада, Белтой Салмана доккха баркал оал цу беркатеча, хьинар долча, шоай болх боагIаца боараме лелабеш, унахоех дог лазаш болча лорашка цьхаккха хIама кхоачаргдац! Дог дехачун дог хьа-стар, мах баь варгвоацаш да! Иштта волча лора майрра тIавода унахо, цо даь дика цааккха а дицлцу.

дIаоттае езарех я Мага-серча поликлиника лоркардиолог Иалбаканаькъан Мусай Фатима. Эггара хьалха цунна тIавахава со се цомогаш хилча, Иалаьмате чехка Ювижа, дарба де деза, аьнна, хьайзар из лор».

Халача хьале этгачун деш долча новкьостала хам баь варгвац! Чоагла хоза хет, иштта баркал оалаш, хам беш бола нах вайна юкье болаш. ХIаьта лакха начIал долча, шоай болх боагIаца боараме лелабеш, унахоех дог лазаш болча лорашка цьхаккха хIама кхоачаргдац! Дог дехачун дог хьа-стар, мах баь варгвоацаш да! Иштта волча лора майрра тIавода унахо, цо даь дика цааккха а дицлцу.

Дикагла болча хьехархой-психологий цIераш яьхар мехка

Газданаькъан Ахьмад

«Хьехархо-психолог-2024» яхача ерригача Росс дIахьош йолча вайцигарча яхьашка котбаьнний цIераш яьхар мехка. Котало яккхараш ба МагIалбикерча № 2 йолча ишкола хьехархо Балайнаькъан Аза, Буро кIалхарча Заьзганаькъан И. цIерах йолча ишкола хьехархо Налганаькъан Аьсет, Наьсарерча № 8 йолча ишколера Памарзанаькъан Диана.

«Ювцача «Хьехархо-психолог» яхача яхьаша хьехархой балхацара начIал гучадоаккх, цул совгIа, шоай говзал лакхье аьттув лу.

Дешара моттигашка психологически оагIонцара новкьостал лоархIаме долга хьагойт яхьаша», - дийцар «Сердало» газетага дешараеи Иилмани Гулакхех йолча министерстве. Республикерча тайп-тайпарча ишколашкара 20 совгIа хьехархо вар дакьа ло-

ацаш хиннар. Берашца, кагирхошца шоаш дакхухьача балхах, юкьедоаладаьча кердарех дийцар цар. Яхьаш иштейоалаш, цу оагIонца шоаш дакхухьаш бола болх гойгар пхе доакъашхочо. Массанешка хьежа, толашагIбараш хьакьоастабир кхелахоша.

Кхоартой Йоакъапа наькъаш

Ше дла-юха кхувла нах лоархIаш волча сагах

Газданакъан Ахьмад

Промышленностях, таьрахый гIулакх доаржадрах болча оагIон Министрствонна кулгал деш вола Дорджиев Бадма ГАУ «Ингуштранспорт» яхача моттиге веча, цигарча кулгалхочо доаккхалца дIавозийтар цунна, эггара дикагIа лоархIаш вола автобус лелаю Кхоартой Йоакъап.

Интернете гIолла бахархоша, цу сага баркал оалаш, мел яздераш дахьекхар цо министрага. Цу дерригнена лакха мах оттабаьча Дорджиев Бадмас грамотеи 10 эзар сом ахчеи делар Йоакъапа.

«Са дега чIоагIа тоам бир цу гIулакхо. Кулгалхоша Iа беш бола болх лоархIаш, теркалбеш хилча; чIоагIа хоза хет, кхы а дикагIа къахьега догдоагIа», - дийцар «Сердало» газетага цIена, хьаьнала къахьегаш, шийна сискал йоаккхаш хьавоагIача Кхоартой Йоакъапа.

Дуккхача шерашка бехтокхаме къахьегаш воалт Йоакъап, ший гIулакх лакха лоархIаш, дIа-хьа кхувлача наьха уйла еш, саг ва из. Автобуса тIа болх беча юкъа дукха хIама Iомадаьд цо, моллагIа хатар наькъ тIа ийккхача фу де деза, эггара хьалхарча оагIонца мишта хьовза веза довзаш ва из саг. Нахаца Iимерза, безаме хиларах, дег чу вужаш саг ва.

Цунга хьежжа, тахан наха лоархIаш, сий деш ва. Итгаш шерашка автобуса тIа къа-

хьегаш хьавоагIача Йоакъапа дукха дайнад ший наькъашка, дуккхача нахаца бувзам лелабе безаш хиннав.

«Сай болх чIоагIа дукха беа сона, - йоах Йоакъапа. - Массанена ховш да, дукха нах дIа-хьа кхувлача машина тIа болх бе атта доацилга. Эггара хьалха, Iайха дIабугаш бола нах маьрша болаш дIакхоачабар дагалатта деза хьона. Балха, деша, кхыдолча гIулакхашка арабаьнна нах; шоаш болхача сихагIа дIакхача гIерташ хул. ХIара хIаман уйла еш, сабаре дIабахьа безаш болх ба из. Кхетаде деза, цхьаца болх дIабахьа арабаьннараш къаман гIулакха къахьегаш болга».

1955-ча шера Казахстане ваьв Йоакъап. Цун ший даьннача хана, мехкабал дезал. Хьалхара шераш Инаркъе бахаш дIадахар

цар, 1962-ча шера цу юртарча ишколе вахар из деша.

Инаркъера № 12 йола ишколе яьккха, 1972-ча шера эскаре вахар зIамига саг. Германерча советски эскара юкъе хул из. Танкови даькъе волаш, сиха Iомадир цо тIема Iилма, воккхагIвола механик волаш танкиста ха дезараш курсанташта Iомадеш хилар из.

1975-ча шера цIенах кхийтта, МагIалбикерча ДОСААФ ишколе деша вахар. 1976-ча шера дIаболабелар цун машинацара къахьегама никъ. «Зил» яхача машинаца мехкдаьтта доаккхарашта эшаш мел йола хIама дIатIакхухьаш лийлар из.

Ший шу даьлча, болх бе вахар из «Грозтрубопроводстрой» яхача Илдарха-Палий тIарча Нохч-ГIалгIай автоколонне. 90-гIа шераш отталца цига къахьийгар цо, автоколонна кулгал

деш. Нохч-ГIалгIайче ехачул тIехьагIа, «БурокIалхе» яхача ГУПе инженер волаш, болх бе волавелар из. Шортта говзал Iомаьча Йоакъапа дика бовзар ший болх.

Дукха грамоташ телаш, хьавенав из хьинаре саг. ДIадахача бIаьшере 80-ча шерашка ший болх бехтокхаме дIахьош хиларах, «Ударник XI пятилетки» яха хьарак делар цунна, «Шолжа-ГIалий тIара болхло» яхача газета тIа яздыр цун къахьегама наькъаш.

ХIаьта вахара гIулакхаш цхьан моттиге латтац, дIайодача ханаца дукха хувцамаш хул. 2000-ча шера, шийна уллув болх бе дика новкъост везача гаргарча сага, республикерча нах дIа-юха кхувлача моттиге болх бе аравоаккх из. Москве, Анапе, Ростове, Махачкале, Краснодаре, иштта кхийолча вай мехкарча ша-

хьарашка нах кхувлаш лийлар Йоакъап. ХIаьта тахан, цун хIара деннара болх «Наьсаре-Забьганакъан-Юрт» яхача новкъа нах дIа-хьа кхувларца бувзабенна ба.

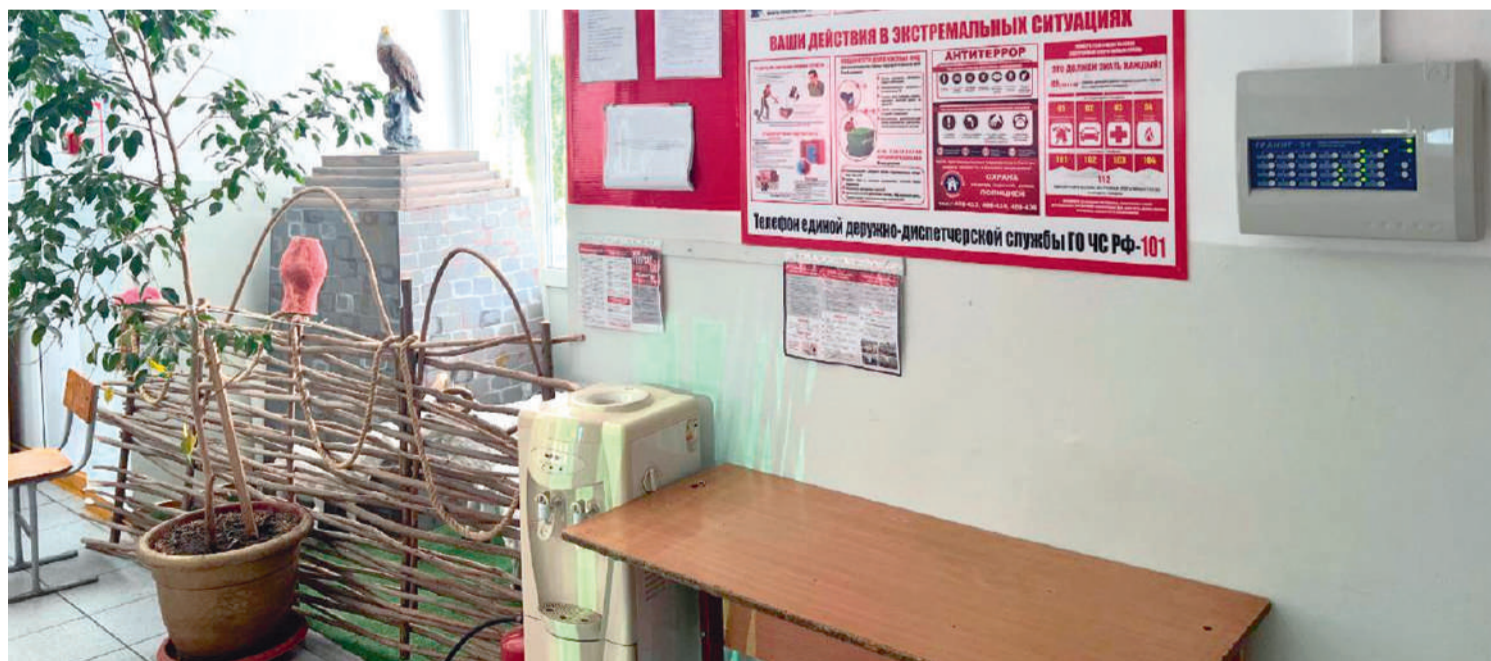
Кхоартой Йоакъапаца лелача бахархошта дика хов, моллагIа хаоттам хиларах, из саг ший ханнахьа хьатIаваоагIаргволга, цунца балха шоаш тIехьабусаргбоацилга. Нагахьа ший автобус еха хIама хуле, шийна когаметта кхьвар аравоалийтаргва цо.

14 шу хьалха, цунна уллув къахьега араваьлар воI Муслим. Дас хьабахьаш бола къахьегама никъ дIахо дIабахьа, цо санна дезаш из гIулакх леладе чам хилар Муслима.

Боккха, барттайна дезал ба Кхоартой Iусмана Йоакъапабар. 1982-ча шера Пхьилекъонгий-Юртара дикача цIен тIа кхийна Оздой ПаьтIамат йоалайир цо. Халахетар доацаш хиланзар цар вахаре, ши дезалхо кхелхар цар.

Цхьа воIи ялх йоIи да цар тахан. ВиIий, йиIий берашца дог ловзаш; царех шоаш боаккхий беш, вахара денош токхаш ба уж тахан. Юкъерча Ачалкхе бахача Кхоартой цIагIа даиман нах чулатт.

Беркатеча, нах безача дезале чугIерт гонахьара, гаргара нах. Чувена саг лакха лоархIаш хиларца цIихеза ба уж хоза дезал. Иразе, маьрша, беркате хилда Йоакъапа наькъаш! Дог делаш, тахан санна ший болх безаш, вахалва из кхы а дуккхача шерашка!

Шолжа-Шахьарера хин хьал тоаде арабаьннаб болхлой

Коазой Мадина

Ер шу доладелча денз, республикерча ЦУР 1000 совгIа болча нахагара Шолжа-Шахьаре хин хьал чоалхане латт, яхаш, лоткъамаш кхьаьчад. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигерча болхлоша. Шахьарерча хьакимашца цхьана, из гIулакх аттачача даккха арабаьлар ЦУРа болхлой.

«Тишьенна турбаш хувцаш йолча программа юкъеьккхар 2023-ча шера, гуйран хьалхарча бетта. Таханарча дийнахьа шахьарерча итт урам тIара 5 км кхоачаш турбаш хийцай. Хин турбаш лелаш хинна хатараш 77%-га кхоачаш лохдаьд цу гIулакхо.

Администраце болхлошца эггара чоалханегIа хьал дола моттигаш гучайоахаш, болх дIабихьар ЦУРо», - йоах хоамо.

Шахьарерча хьакимаша белгалдечох, хицара кхоачамбоацараш йоккха юкъе ялале юстардаьха хургда.

Ишколашкара кхерамзлен хьал тохкаш да

Султиганакъан Йоакъап

Дешара шу хьатIаотгарца, ишколашкара кхерамзлен хьал тохкаш, болх дIахьоргба цу мугIарерча болхлоша. Илдарха-Палий тIа из гIулакх

мишта латт хьожаш хилар ухк наькъа. Из хоам «Сердалога» бир шахьара администраце.

«Дешара шу дIадоладалале, терроризм яхача зулама духьа-

лара, цIерца дувзаденнача хатарашцара кийчо малагIа борама я таха арабаьлар Росгварде, МЧС, МВД терроризма духьала къовсам лоаттабеча оагIон болхлой», - йоах тхога кхьаьчаца хоамо.

Дешархой кхерамзле лораяр тахан кертттерча декхарех да.

Ишколашка зийна кхоачамбоацараш геттара сиха юстардаха, аьнна, тIадиллад цу гIулакхах бехтокхаме барашта.

Ишколе даха г1о дергда вай мехкарча берашта

Султиганькъан Йоакъап

Таро во йолча дезалашкарча берашта, ишколе даха г1о деш бола «Ишколе даха кийчде бер» яха беркате болам ба вай мехка д1ахьош. Из хоам «Сердало» газетага бир Мехкадаь зарбан болх ле-лабераша.

«Мел эшаш йола х1ама чуйола 2000 эзар совг1а т1ормиг ба т1ема операцен доакъашхой берашта, таро эшаеннарашта ларх1а кийчбаьр», - белгалдир мехкадас Келаматанькъан Махьмуд-1аьлас, из тайпара новкъостал наха мел лоарх1ае да теркалдеш.

Тахан ишколе додача бера мел эшаргбола кхоачам ба т1ормигашка. Белгалде деза, республикан кулгалхоша, хьакимаша т1ема; операцен доакъашхой дезалашта терко еш; боккха болх д1ахьолга.

Дешара шера, 1а т1акхачале, керда барх1 ишкол хьаелларгья вай мехка

Г1азданаькъан Ахьмад

Барх1 керда ишкол хьаелларгья вай мехка шоллаг1ча четверте. 5000 совг1а дешархой т1аэцаш, шоай на1араш хьаелларгья таханарча хано д1адедхача тайпара тоаяьча беркате-ча дешара моттигаша.

«Болх бе йолалург1ола керда ишколаш: Инаркъе-ра № 6, № 11 йола ишколаш (720, 540 моттиг), Сурхо т1ара № 4, № 5 йола ишколаш (720,704 моттиг), 1аьлий-Юртара № 2 йола ишкол (704 моттиг), Эбарга-Юртара № 6 йола ишкол (540 моттиг), Шолжа-Шахьарера № 10 йола ишкол (720 моттиг), Г1ажарий-Юртара № 5 йола ишкол (420 моттиг). Еррига ишколаш РФ дешарах йолча Министерствон лицензеш йолаш я.

Болхлой муг1 оттабеш, царна доаг1а алапи кьоаста-деш болх д1ахьош ба карарча хана», - яздыр ший телеграм-оаг1он т1а вай мехкадас Келаматанькъан Махьмуд-1аьлас. Таханарча хано д1адедхача тайпара тоаяь, берашта мел эшар теркалдаь я керда ишколаш.

Йоккхий кхетаченаш д1акхяхьа аьттув луш йола актови, спортивни залаш я ишколашк. Белгалде деза, из болх «Дешар» яхача къаман проектага г1олла д1ахьош болга.

«Бейни» яхача чьатарий лагеро г1алг1ай мехка 300 совг1а кагирхой т1аййцар

Г1аьгенаькъан Мартина

г1улакха хьалха эттараша.

Г1алг1ай лоаме йовзарал совг1а, г1о деш хиларца шоай кхетам лакхбеш хилар «Бейни-2024» яхача ерригача Росс туристий дешара - чьатарий лагерера кагирхой. Из хоам «Сердалога» бир цу

«Массехк оаг1онах латта программа яр х1ара тоабанна ларх1а в1ашаг1ьелла. Маьтлоам т1а бувлаш, г1алай моттигаш тохкаш, Лажгерча кхуркхолгага хьажа ухаш, ха д1айихьар кагирхоша. Геттара хоза хеташ

дакъа лаьцар цар ч1аьпилг кечдеча балха юкъе, топпарах х1амаш еча, ловзарашка, иштта кхьдолча г1улакхашка», - дийцар тхога 3-ча хана юкъа (смена) кулгал деш хиннача Тебой Ахьмада.

Цига ваха хиннача республикерча Паччахьалкхенна кул-

гал деча Слостенин Владимира белгалдир, «Бейни-2024» кагирхой Юмабеш йола моттиг хиларал совг1а, цхьана лоарх1ае болх д1абахьа уж в1ашаг1теха доазув долга. Цига цар дувцаргда шоай кхоллама проектх, де ларх1ача г1улакхех, из деррига мишта кхоачашде йиш я.

Къамашта юкьерча культуран г1улакхех йолча кхетаче, дакъа лоацаш я нач1ал дола вай къона т1ехье

Г1азданаькъан Ахьмад

Хьазилгий гувнашкарча Москверча элгаца чу д1айихьача Къамашта юкьерча берий культуран г1улакхех йолча кхетаче дакъа лоацаш хилар вай мехкара лакха нач1ал дола кхувш боаг1араш. Россера, иштта кхыча мехкашкара гулбеннача къонача суртанчаша, акт1араша, журналисташа шоай нач1ал гойтаргда цига, иштта культуран оаг1онцарча балхах бола боккхий говзанчаш кхолла Юмалургба.

«Массанега моаршал хоатташ йистхилар Росс Паччахьалкхен председатела замесгителъ йола Голикова Татьяна. Шоай нач1ал ма дарра гучадоаккхаш, шоашта хетар хьаоалаш, болх д1абахьа т1ахьийхар цо берригаш. Голикова Татьяна белгалдечох, тайп-тайпара нач1ал дола бераш гучадоахаргда цу кхетачено», - дийцар «Сердало» газетага вай мехкарча культуран г1улакхех йолча министерстве.

Исбахьален кхолламех йолча вай республикерча керттерча ишколера, берий исбахьален, ашарий ишколашкара лакха говзал йола

12 бер да цига дакъа лоацаш. Шоаш Юмадаьр массанена д1агойт, цу оаг1онца къахье-

гаш бола боккхий говзанчаш бовза, цхьацца Юмаде аьттув хургба вай берий.

Мехка ухаш бола туристаш дукхаг1а хулаш латт

Г1азданаькъан Ахьмад

Ер шу д1адоладелча денз, 61 эзар совг1а турист кхьачав вай мехка. Д1адахаца шера хинначул 17,1% дукхаг1а ба уж укх шера.

Цу г1улакхо хьагойт, вай мехкара туризм дикка яржаш латтилга. Иштта дукхаг1а хиннад 1еча моттигий таьрахь: карарча хана 622-га кхьаьчад из. 2021-г1а шу хьаййчача, 19,6%-га кхоачаш, лакхаг1а да таханара цу

оаг1онцара хьал.

Белгалде деза, республике, Г1алг1айчен тайп-тайпара моттигаш йовзийташ дола керда туристий наькъаш хьадиьллалга. Туризм дикка тоае г1ерташ боккха болх д1ахьош ба республикан кулгалхой, иштта къахьег, хьат1аухача наха вай къаман культура, истори довзийтара т1ехьа. Теркалде деза, из болх къамашта юкьера бувзам ч1оаг1бара г1улакха юкъе лоарх1ае моттиг д1алоацаш болга.

Дзюба Галина:
Магасе гуш дола
кердадараш,
берригача мехко
юк'бекхувла
деза

Курскенаькъан ИбрахИм

Магасерча моттигий хьал таька арабаьлар «ХИарма» яхача кхетачен РФ Юк'ярча палатан доак'ашхой. Цар теркаме лъцар наькъашкара хьал, наха салага к'юастаяь моттигаш, иштта федерални проекташка г'олла д'адиьха тайп-тайпара г'ишлон балхаш.

Комиссена юк'е хиннараш - Дзюба Галина, Буторин Сергей, Яковенко Ирина. Ч'юаг'а тамашийна хеташ, хьий-жар х'аьший шийлача хана й'овхал телаш дола г'андаш доак'аш, моллаг'а хатар хилча МЧС болхлой оарцаг'ибехаш бола г'ирс оттабаь, дег'а могашал эшаеннараш-та д'ак'алхабовла атта хургдолча тайпара тоаяь йолча Магасерча остановкашка. Дзюба Галинас аьлар, иштта дола кердадараш берригача мехко доаржаде деза аьнна: «Дук'ача шах'арашка хиннай со, бак'да иштта тоаяь остановкаш ц'ханна моттиге яйнаец сон! Берригача мехко масал эца дезаш х'ама да ер», - аьлар цо, к'хийолча моттигаш из г'улакх доаржадара т'аьхехаш.

Иштта х'аьший хилар Эбарга-Юртарча, Шолжа-Шах'арерча скверашка г'олла. Дика хургда аьнна хетача, юк'еодоладе дезача хувцамех дийцар цар, цига хиннача Шолжа-Шах'арерча администрацен кулгалхочунга Тумаранак'ан Асланага, Шолжа кхален администрацена хьалха латтача Татенак'ан Иийсайга. Г'алг'ай мехка шийна б'аргадайначох тамаш еш, док'кхал деш яр Дзюба Галина. Юк'ярча балха доак'ашхоша г'аьдалца бувзам лелабеш хиларо вахарера к'хоачамбоацараш ма дарра б'аргадайтилга, белгалдир цо.

Кердача ишколашта т'адолха наькъаш лакхача боараме тоадаь хургда

Газданаькъан Ахьмад

Эбарга-Юртарча № 6 йолча ишкола, г'аьлий-Юртарча гимназена т'адолха наькъаш таханарча ханага хьежжа дика тоадаь хургда. Из декхар оттадаь вай мехкадас Келамата-

наькъан Мах'муд-г'аьлас наькъий г'улакхех йолча Министерствон хьалхашка.

«Сердалога» из хоам бир республикерча Паччах'алкхено. «Цу оаг'онцара болх малаг'ча боараме д'абих'аб таька ара-

ваьлар вай мехкада Келаматанаькъан Мах'муд-г'аьла. № 6 йолча ишкола т'абода никъ тоабаь хила безаш ба, гуйран к'хоалаг'а бутт х'ят'аотташ. г'аьлий-Юртарча гимназена т'абода никъ, дог'ан ха отта-леь, кийча хила безаш ба», -

йоах т'хогарча хоамо.

Белгалде деза, дешара оаг'он вай мехка лакха терко лоатта-елга; кхувш латтача т'ехьен, х'ехархой дешара моттигаш таханарча ханага хьежжа лакхача боараме хургйолаш дикка к'бах'егилга.

Шолжа кхалера а шах'арера а тока хьал меттаоттадеш ба «К'вилбаседа Кавказа россетей» болхлой

Алоев Муса

Шолжа кхалера трансформаторий станцеш тоаеш, бокка болх д'аьхош ба «К'вилбаседа Кавказа россетей» яхача оаг'он к'бах'егамхой.

Йиь моттиг тоаяь Шолжа-Шах'аре; Эбарга-Юрта - ц'ха

моттиг. 540 совг'а ц'аг'ара, ишколера, берий бешара токацара хьал дикка меттаденад из болх д'абаьхарах. «Х'алхаг'а каст-каста йохар т'ха токацара ц'аг'а лелаю х'амаш, х'анз деррига меттаденад. Баркал хилда тока оаг'он болхлошта, из г'улакх чакхдак'харах. Сердал, ток боаг'лача боараме д'ак'хоач

наха», - аьлар Шолжа-Шах'аре вахача Озанаькъан Мовсара.

«Тоаяьчул т'ехьаг'а, х'етта д'аоттайича санна хеталуш я трансформатор. Тешаме, кхераме йоацаш, болх беш я из х'анз. Х'аьта из ч'юаг'а лоарх'аме да, юхе ишкол хиларах. Бераш дагадак'а дезац, ток а боаг'лача боараме я», - дийцар Шолжа-

Шах'арерча К'юастой Мух'мада.

Ер бутт йистебалалехь, 1,2 МВА низ бола к'хо трансформатор кхы а тоае езаш ба болхлой: Г'ажарий-Юртгара ший, Галашкара цаг'.

Мехка йиь кхалене д'аьхош латт цу лостамаг'а беш бола болх.

Акха дивизерча
гІалгІай полка
хиннача
байракха кеп
хургья вай музее

ГІазданаькъан Ахьмад

Кавказерча туземни дошлой дивизен 110 шу дизара хетаяь кхетаче дІахьоча дийнахьа, паччахьалкхен музее болхлошка дІаелар из Санкт-Петербургерча ГІалгІайчен викалаша. Республкерча музее хургья Акха дивизе хиннача гІалгІай полка байракха кеп. Вайна массанена ховш да, цу дивизе дунен Хьалхара тІом болча хана, йоккха майрал гойталга.

«Ерригача Россе юкьара «Россе эпсараш» яха моттиг яр из кхетаче дІахьош хиннар. Укхача гулбеннабар Санкт-Петербургерча Іаьдала болхлош, тайп-тайпарча юкьарча моттигашкара викалаш, иштта кхыбараш. Акхача дивизен истори довзийташ дола каьхаташ, сурташ, видеогойтамаш довзийтар проекта Іилман болхлоша. ГІалгІай дошлой полка хетаяь яр кьаьстта цьха доклад. ГІалгІай кьаман кьонгий майралах, деналах дувцаш бола болх кІоарга чулоацам болаш бар», - дийцар «Сердало» газетага Миннаце.

Россе бокьонаш лораш, шоай синош ца кходеш, тІехьа тІабоагІарий вахара денош маьрша хилийта гІерташ, лаьттаб вай сийдола кьонгаш. Цар гойта турпала истори даха дисад дуккхача бІаьшерашка. Вай декхар да, тІехьа тІаьоагІача хана ураоттарашта из деррига дІадовзийта, масал эцийта.

Дагалоаттама,
сийлен
мемориале
дІахьош; «Мехка
байракха кІалха»
яха болам бар

ГІазданаькъан Ахьмад

ГІалгІай кьаман дагалоаттама, сийлен мемориале дІахьош «Мехка байракха кІалха» яха, РФ паччахьалкхен байракха хетабаь болам бар. Из дІахьораш бар мехкабаьха хиннача наьха Мемориальни комплекса болхлош. Гулбеннарашта цар йийкьар байракхилгаш, цІайна флаераш.

«Дуккхача кьамех латташ болча, машар, барт, цьхоагІо хьаллоацача боккхача мехка - Россе паччахьалкхен байракха Ди дездеш да вай тахан. ЦІай долча дийнахьа из хьалхадаккха ловш дар тхо вай бахаршошта, хьатІабаьжкча хьаьшашта», - дийцар «Сердало» газетага болам дІахьораша.

Дошлакъий-Юрта тохкамаш деш кораяь хІамаш дІаелар мехктохкама музее

ГІазданаькъан Ахьмад

Малсаганаькъан Тухана цІерагІча ГІалгІай паччахьалкхен мехктохкама музее тІаийцар ГІаьбартой-Балкхарой мехкара хьаьший. Кавказа археологе института директор Атабиев Беслан, цун ГІонча Атабиева Жаннета даьссача кулгашца баьхкабацар ГІалгІайче. Цар шоашца енаяр 213 Дошлакъий-Юрта даьча тохкамашка кораяь кьаьнара, Кьилбаседа Кавказа культуранцара, гаьнарча Кобански культуранна а Аланий заманна а чуйоагІаш йола хІамаш.

«ВІашагІкхетар долаш, Кавказа археологе института кулгалхоша лелае аьнна тхога хьаелар лоархІаме архиологеца ювзаенна хІамаш, царна юкье да хиш чудехкара гІирсах диса доакьош, уж вай зама ялаlex II эзар шу хьалха хинна хІамаш я. 2018 шера Дошлакъ-

ий-Юрта хиннача тохкама балхаша дукха мах бола кечалаш гучадаьхар. Уж гучадаьннадар «Кавказ» яха боккха федеральни никъ тоабеча хана», - дийцар газетага мехктохкама музее директора Саганаькъан Мухьмада.

Ала деза, института болх-

лоша, кораяь хІамаш дІаязьеш а сурташ доахаш а, дукха кьаьхийга хиларах. ХІанз дувцача гІирсаша кхы тІа йІаьхийгІа хулийтаргья мехктохкама музее фусам, цул совгІа кІоаргагІа тахка гІо дергда вай мехка а бІарччача Кавказа а ширача заман культура.

ДІахьалхакхувла кхоллама низ

Вахара хозал зе говзал хиларах

ГІазданаькъан Ахьмад

Кхоллама балхаш леладечана наьха уж леладара тайп-тайпара баьханах хул... Цьхабараша шоай уйла, дега хьал гойт цу оагІонца; вокхар пайда бе леладу из гІулакх, хІаьга кхоаагІчарна дега тоам хул, цьхацца балхаш леладеш. ХІаране ший вахара моттигага, сакхетамга, дега хьалага хьежжа лох из гІулакх.

Ше беча балхах чуййна воаллача сага сакьердалу цу хІаман бесаца, цун хІара оагІонца... Ціихеза суртанчаш, скульптораш, архитектораш, дизайнераш массанех ца хуле а, сага ший кулгашца хьакхеллача хІаман лакха мах оттабераш цкьа корабоагІа. Цьхаболча кхолламца вахар хеттача; наха гонахьарча Іаламца, дуненца, адамашца кьамаьл деш дІахьу шоай болх.

Ший яьннача ханага, начІалга хьежжа хорж хІаране из гІулакх. Кьонабараша, вІалла хье ца луш моллагІа хІама дІадоладу, хІаьга боккхагІбараша хорж кьаман юкье тхьовра денз чІоагІденна латтараш, массанена хозахетараш. Цу балхацара кертттардар - леладеча хІамо хьа дега тоам беш хилар, цунга гІолла хьай уйла-нигат гойтар.

ЧІоагІа догдикача, беркатеца сага кхеллача хІамаех диза

да са цІа. Геттара чІоагІа цамогаш йолаш даьд уж балхаш Дзейтанаькъан Хадчата. Шийгара хьал мел хана хиннадале а, гонахьара хозал гойташ долча балхашцара безам лаьгІбенабац цун. Камаьрша дІадекъар цо уж массанена: гаргарча наха, лоалахошта, ишколашта, берий бешамашта. Шийна санна наха а ше кхеллар дезадалийта гІертар из.

«Айса лелабеча балхо сайгарча лазара уйла йитац сога, пІелгаш массахана болх беш хилар лоархІаме да сона. Цьхаккха хІама деш воацаш, вагІаш хилча; керта чу ца йоагІаш уйла хилац, цу хІаманга се дІа ца лацийта пайдане, беркате хургдар кхоллаш кьаьхьага лаьрхІар аз», - дийцар сога Хадчата.

Интернете гІолла Юмабир Хадчата ший болх. Тайп-тайпарча хІамаех хьадаь истола тІа лоаттаду цьхацца гІирсаи: кІопилгаш, совгІата тела хІамилгаш, зизай паннош. ТІехьарча хана Хадчат джутах хІамаш хьае йолаелар, из говзал сиха караерзайир цо. Тикашка нийслургІоаца чІоагІа тамашийна, ший тайпара хоза хІамаш я цун кулгаша хьакхеллараш.

Йоккха дегагІоз луш хилар цунна из болх, чІоагІа сакьердалора цун тайп-тайпара хІамаш хьаеш. ХІаьга геттара тоам беш дар, цо хьакхеллар

наха хоза хеташ хилар. Беркате, сийрда лар шийна тІехьа йита дІаяхар Хадчат. Дуненцара кьаьстачул тІехьагІа, наха хьо хозача дешаца дагалувцар хам баь варгвоацаш да.

Дуненцара, кхолламца-ра безам, сийрдача хІаманга кхача гІертар дІахьокхар цо ший балхаца. Халонашта дукхальотта, даиман кхоачамбоацарий уйла еш ца ягІа гІо дора цун цу оагІоно. Гонахьарча наха ше хьакхеллачун лакхара мах оттабича, шийца бувзаме баьлча, чІоагІа гІадйодар из.

Хозача хІаманга уйла кховдаеш волча сага гонахьара дуне цІена, хоза хилар лов, из гойташ хул цо хьакхеллар а. Вайх хІаране цьха декхар да - пайда беш, беркат доаржадеш

дахар. Цо тел вайна доккхача дикашка кхача низ! Кхолламца бувзам лелабу нах цьха тамашийна, сийрда уйлаш йолаш хул, кхычар ца зувш дола хІамаш теркалдеш хул цар хьакхелла балхаш.

Уж нах вайна юкье бецаре, иштта диза хургдацар аьнна хет вай вахара денош, гонахьара дуне. Кхолламца кьаьхьегараш бецаре сагота, массадола денош цьхатарра хетаргдар адамашта.

Сийрдача басарашца вай вахара денош тоадераш, хоза хІама теркалде вай Юмадераш, массахана дахаргдолча беркатеца хІамай хам байтараш, кхоллама наькъ тІа кьаьхьегараш, шоаша леладечунца сакьердалураш ба!

Кавказе туризм
йоаржаярах,
дийцар
Максимов
Андрейс

Курскенакъбан ИбрахИм

«ХІарма» яхача кхетачен йоккхача сессе, РФ Юкьарча палатан доакъашхо волча Максимов Андрейс дийцар, Кавказе туризм йоаржаярах. Цо белгалдир, юхъанца из гІулакх хьоадаъча хана, керттердар – мехка туристаш тІаозар хиннилга. ХІаъта хІанз, туристаш хІара шера дукхагІа хулаш латтарга хьежжа, царна ха яккха, Іе моттигаш хилитар да лоархІамеча гІулакхех.

Максимов Андрейс дийцар, хьатІаухача туристий, кІалхарча бахархой культура вІашкаотташ цахила-ро гІулакх кегаде тарлулуга. КІалхарча наъха Іадаташ, гІулакхаш довзаш боаца туристаш харцбала тарлу, хІаъта из хургдоацаш, хьатІаухарашта кІалхарча наъха оамалаш, царна юкье лораде дезараш довзайташ болх дІакхъа беа. Тахан хьаянна керда технологеш юкьекувлаш, тоаде йиш я из гІулакх, масала, остановкашка хьаеллаш йолча электронни библиотекашка гІолла йовза йиш я Кавказерча къамий культура, Іадаташ.

Иштта Юкьарча палатан доакъашхочо теркалдир, цхьайолча моттигашка туристаш геттара духка тІалаттилга, масала, хІирий, селий мехкашка шахьараш хьайикъай туристаша; гІалгІай, черсий мехкашка из хьал иштта латтац. Къилбаседа Кавказерча моттигашка ухаш бола туристаш цхьайолча республике сов духка, кхычаъа геттара кІезига хургбоацаш, болх дІабахъа безилга теркалдир Максима. ХІара моттиге туристашцара гІулакх цхьаттара латтаргдолаш, кердадараш юкьедоладеш къахьегаро дикка пайда бергболга белгалдир цо.

«ГІалгІайче» яха халхара ансамбль мехкарча бе-беча моттигашка гІоргъя

ГІазданаъкъан Ахьмад

ХьатІабоагІа бегта вай мехка гІолла ший говзал гойта гІоргъя «ГІалгІайче» яха пачахьалкхен ансамбль. Цо концерташ лургда Алапаевске, Тугульме, Екатеринбург, Асбесте, Тюмене, Лак-

херча Тагиле, Первоуральске, Челябинске, Красноуфимске, иштта кхьйолча шахьарашка. ГІалгІай пачахьалкхен 100 шу дизара хетабаъ ба из боккха никъ.

«Вай къаман халхар гойтарал совгІа; селий, гуржий хал-

хараш хьокхаргда цар хьажархошта. Программа юкье я массанена езаенна хореограф-е композицеш: «Лоамашкара Іуйре», «ГІалгІай къаьнарча цайца дувзаденнар», «Лоамий мукъам», иштта кхыраш а. Иллеш оалаш хургба Йвой Хьава, Овшанаъкъан Зара,

ЕльжуркаевгІар Луиза, Оздой Адам, иштта кхыбараш а», - дийцар «Сердало» газетага Москверча ГІалгІайчен массазарча викалаша. Къаман культура, Іадаташ довзйташ къахьегаргда ансамбла доакъашхоша. Хьажархой дег чу дусаргдола хІамаш да цар гойтаргдараш.

Вай къаман селханарча истореца дувзаденнараш гучадоахаш, болх дІакхухъ лоаман моттигашка

Султиганаъкъан Йоакъап

Барчча программа я цу гІулакха вІашагІелла. Из хоам «Сердалога» бир мехка кабмино.

«Бишт яхача моттига юхе уллаш йола Кязи яха гІалаш ягІа моттиг тохкаш хилар «АСМ Групп» къахьегамхой. Аьттув болаш чакхьаьлар из лоархІаме болх. Шиъ тІема гІала, ворхІ нах бахаш хиннараш, кхоъ малхара каш, 36 чурт гучадаьлар цига.

Иштта, цхьацца гІулакхашта эшаш хинна коара гІишлош, гергача гІишлоех йиса лараш яр цига», - йоах хоамо.

Іилманхошта, вай дерригача къаманна чІоагІа лоархІаме да иштта моттигаш гучаялар, хІана аьлча цар хьагойт тхьовра хьалха хинна вай даьй къаьнара вахар. Белгалде деза, из боккха болх «САФМАР», «Меттаоттадар» яхача гІо деш йолча ганзаша хьаллоацаш дІахьош болга.

«Cosmos Hotel Group» яхача оагІон доакъашхой кхаьчар вай мехка

Гаьгенаъкъан Мартина

«Cosmos Hotel Group» яхача Россе эггара йоккхагІа лоархІаш йолча гостинични оагІон болхлой кхаьчар вай мехка. Цхьана бувзам лелабеш, болх дІабахьарах дувцаргда цар вай мехкахошца. Из хоам «Сердалога» бир туризмах йолча комитета болхлоша.

«АФК «Система» яхача инвестиционни компане республике дІайолае лерхІ йоккха, лоархІаме проект. Туризма гІулакхах йолча комитета кулгал деча Цхьорой Мухьамадаца, цар дийцар «Іарамхи» яхача курорта доазон тІа цхьацца керда балхаш доаржадараш», - йоах тхога бенача хоамо.

НКО дегӀакхувлача тароний моттиг кхолларгья вай мехка

Султиганькъан Йоакъап

НКО йоаржаярах йолча тароний моттиг республике кхоллара тӀехьа болх чӀоагӀбе аьнна тӀадиллад мехкадас Келаматанькъан Махьмуд-Гаьлас мехкарча экономикан гӀулакхех йолча министерствонна. Из хоам «Сердалога» бир «ХӀарма» яхача Магасе дӀайихьача кхетачен доакъашхоша.

«Цу оагӀонцарча балхах дувцаш, къамаьл дир кхетаче Тополева-Солдунова Еленас. Иштта болча оагӀоно дикка гӀо дергдар мехкара ахчанца дувзадена доаца доакъош доаржадеш», - йоах хоамо. Тополева-Солдунова Еленас баркал аьлар вай мехкахошта кхоачамбоацарех, кхыдолча мехкарча гӀулакхех, цхьаккха хӀама къайла ца хьош, ма дарра дувцарах. Ахчанца ювзаенна йоацача моттигашта терко ергӀолаш, Россейокарча палато республикан кулгалхошта деррига дӀадовзийтаргда, аьнна, белгалдир цо.

Республикерча юкъара болх бечарна пайдане хургдараш хьалхадаьхар цо - балхаца дувзадена хоамаш дӀа-хьа хайтар, гранташцара дехар оттаде Йомабелар, проекташца дувзадена кердадараш юкбедархар. Тароний моттиг мехка хьайийллача, НКОца дувзаденафедеральни говзанчаша хьехаргда.

«Дзурдзуки» яхача историко-географически моттиге шийна дайнача, къаьнарча хана денз хьадаьхача, таханарча ханаца хеттача гӀулакхех дийцар Еленас.

Иштта дӀахьоча балхо хьагойт, къаман тӀадаташ таханарча хана пайдане долаш, эшаш долаш мишта лораде йиш я.

яларе, из геттара дика товргьяр аьнна хет сона берашца. Имерза а, мотт хоза бувца а, велавенна хила ховш а вола саг дукха веза берашта. Цул совгӀа, газете болх баьча сага геттара атта хургдар аьнна хет сона берашца хоза бувзамаш оттаде. Пайда бац цун, Розайх хьехархо хинна-яц. Бакьда ше йолча моллагӀча моттиге эшаш а накъайоалаш а хиннай из даим. Дукха ца говш, из дӀаэц журналистий Союзе. ХӀанз из яр журналист яха сийдола цӀи шийх яккха йиш йолаш. Цхьабькха цхьа хӀама а да. Интелигенци геттара хала дӀаэцар КПСС мугӀарашка. «Болхлойи ахархойи парти я ер», - оалар из болх лелабеш кхалешкарча комитеташка багӀача наха. ХӀаьга Розай из аьттув а баьннабар, йоӀ дӀайицаяр парте. Цу моттиго а дуккха таронаш хьаеллар цун хьалха. Балха лакхьялар а дикагӀа хулар, дӀахо партийни лостамагӀа деша яха йиш яр, кхы а массагӀа дар уж. Из хила а хилар иштта. Роза хорж «Сердало» газета вӀашагӀтехача комсомольски организаце секретаралла, цунна чуйоагӀаш яр газетера кагирхой тоаба, Нохч-ГӀалгӀай книжни издательство, «Ленинаник» яха нохчий газет, Нохч-ГӀалгӀай хин боахам, иштта цхьан хана из ше болх беш хинна «Сердало». Уж йиьэ моттиг вӀаший юхе яр, «нохчий гастроном» оалача моттиге. Цигара дукха гаьна доацаш дар нохч-ГӀалгӀай радиокомитета цӀа, ГӀалгӀай-м дукха бар цу чу болх беш, бакьда Розайца дукхагӀа бувзамаш лоаттадаьраш бар къаьнагӀчарех бола журналистах Курскенаькъан Юсапи Цолой Руслани. Бокьонца бакьдар аьлча, ГӀалий тӀа мел бола журналисташ а шойла бовзаш хулар. Дукха ха йоацаш, «Сердало» редакце уйча хьалте-хад дуккха къаьнара журналистий сурташ. Царех цхьадарашта кӀалха берригаш белгалбаьхабац, тайпан цӀераш язъеш, хӀана аьлча тӀехьа тӀакхийнача къоначарна бовзац Шолжа-ГӀалий тӀа къаьнегаш хиннарех берригаш. Къаьстта бовзац кхыча къамий газетий, радио, телевидене редакцешка къаьнегаш хиннареш. Сона уж берригаш бовзар, хӀана аьлча Шолжа-ГӀалий тӀа царна юкъе болх баь хиларах. Иштта байза хургба уж Яндананькъан

чоа а.

Розай балха хьал тоадалар цу тӀа соцаш дацар. Ростоверча ВПШ деша яхийта беннабар из. Цу хана Буро тӀа яха дӀайодаш хиларах, из дешар цо хьатӀаэцанзар. Лоалахарча республике дӀайодача хана, из дезал болаш яр. Цун цӀен-дар Буро тӀара юртбоахама институт якккха вола Хьоашалананькъан Ахьмад. Институт якккхача, цига болх бе витавар из. Шолжа-ГӀалий тӀарча парте Ленински комитето Роза балха дӀахьобожаю, могаю ХӀирий республикан парте Ленински комитето. ХӀаьга вокхар шой арӀагӀа из хьобожаю Буро тӀарча Йоакъингах хӀамаш еча завода партийни кабинета кулгал де. Кердача моттиге цо кийчдора цхьаца вӀашагӀкхетараш, заводе, цехашка бехар лакхарча дешара моттигашкара Илманхой, царга болхлошта хьалхашка къамаьлаш дайтар, лекцеш ешийтар. Цу хана цига къаьнегаш хиннача наха юкъе бар дукха ГӀалгӀай кхалнах а маӀа нах а. Каст-каста ше а цхьаца кхетаченаш йора цо, бе-беча темашта хетаяь. Дукха а чоалхане а болх ма барий парте лелабаьр, цудухьа политически дешара Ценца цхьана де дезараш дукха хулар. Цигара а хьежабора цхьаца партийни дешараш карадерзаде. Иштта КПСС ХӀирийчен обком марксизма-ленинизма института экономикан даькье деша йохийт вай мехкахо. Цига шин шера деша дезар. Розас якккхай идеологически болхлой факультет, мишта якккхай ха шун безам бале, тӀехдика дешаш якккхай.

Ше Буро тӀа яхача хана даьча балхех дувцаш, сона керттара

хеташ йола цхьа моттиг юкъейитар цу кхалсага. Цо хьоахаданзар ше къаьнегаш хинна Пригородни кхален «Ленина байракх» яха шин меттала (эрсийи ГӀалгӀайи) арадийнна газет. Цу хьакъехьа дувцилга дийхар аз цу хана цунца болх беш хиннача, тахан журналистий Союза доакъашхо, Наьсарерча ГТРК болхло йолча Батайнаькъан Хьавайга. Роза цу газета ГӀалгӀай меттах йола редактора заместитель хиннай. Уж ханаш дагалувцаш Хьавас аьлар: «Яндананькъан Роза болх беш яр Пригородни кхален «Ленина байракх» яхача газета ГӀалгӀай меттала арадувлача даькьаца 1985 шера. Вай къаман меттала арадувлача цун редакце тхо верригаш 5 саг вар: редактора заместитель, бехктокхаме секретарь, ши таржамхо, газет вӀашагӀдолла болхло (верстальщик). Аллха дикача оагӀорахьа мара цох ала хӀама дац са. Балхах дика лоархӀайора. Бехктокхам кхетабеш, сакъердаме хӀама дезаш, хӀаман хьисап долаш, даим хоза барзкъа дувхадеш яр из. Хьалха цо къаьхийгадар Шолжа-ГӀалий тӀарча «Сердало» редакце. Лакхара дешар дийша а, цу хана Яндарерча Хьоашалананькъан Ахьмадага маьре а яр из. Цун мар юртбоахама институте балха вар. Бахаш Буро тӀа бар уж. Цу хана ши бер дар цар, шахьар тӀарча берий беша ухаш. Роза балха дика лоархӀаш, сий долаш яр. Газет парте долахьа хилар бахьан долаш, касткаста кхетаченашка аха езаш хулар из. Цу хана тхоч тийше дутар цо газет. Амма дукха болх банзар цо тхоца, ийс бетта мара. Цул тӀехьагӀа уж кхычачьа баха дӀабахар. Цунна тӀехьа Малсага-

Къахъегама шоатта дладихъар лоаман моттигашка

Гаьгенаькъан Марина

«Хьалхарчар болам» яхача оаглон болхлоша «Тоадар» яхача юкьарча моттигаца къахъегама шоатта дладихъар лоаман моттигашка.

«Экологех, Иаламах доглазаш мел бола дешархой «Аьрзе» доазон тла гулбелар. «Хьалхарчар зламагIбараш» яха ерригача Россе проект йоржаеш длахъош болх бар из. Иан хьалхарча бетта 24 шу дуз

«Аьрзи» яхача моттига. «Лораде Иалам-из а хьахургда шуца иштта» яхача дешашца дладихъар из доазув цендеш бола болх», - йоах тхогарча хоам.

«Маьцхали бутт - пласти-

ка йоаца бутт» яхача боламо вIашкаэзар пайдане, берка-те долча хIаманца белгалбала ловраш», - дийцар «Хьалхарчар болама» проекташта кулгал деш волча Мазенаькъан Апте.

Къахъа кIур

Нувхех ювла цIераш лаьгIлургъяр де деза

Султиганаькъан Йоакъан

Къаьстта акхан хана нувхаш тIа цIераш ювлар, бахархошта йоккха хало еш гIулакх да. Мехкарча тайп-тайпарча моттигашка латташ да из хьал тахан. Дукха ха йоацаш, лотелар МагIалбикера, бокьо йоацаш моттиге йоаржаяь нувхаш, хIаьта цунах хьаухаш хинна Iаьржа, ла хала бола кIур нах бахача Ючукхьар. Цу гIулакха тIахьожам лоаттабераша шоашта могоар ду, из зулам цахилиятара тIехьа.

ХIаьта интернета оагIонашка вайна гу, из во доаржадерашка эгIазбахача наха барт бетташ. Хеталу, бокьонца во доаржаде ловча сага, е доккха хьаькIал доадараша летаю-хьогI уж нувхаш, аьнна. Ишта а хила йиш ма йий...

Геттара цIоагIа йовхал латтача хана, эзараш йолча Йоакъингаша маьлха зIанараш тIаоз; цIи сенна уж йохъелча, гонахъа яда нувхаш ахIаьта цIера юкьера йоагаш йола тов, цIагарг, доагаш латта

каьхат е кхыйола хIама миho миччахъа длахъу.

ХIаьта Имецача дийнахъа, деррига йIовхалах кхорзденна латтача хана, цIи яла кхы фу эш? Дикка хьежача а лоралургбац юрта йисте, адам доацача нувхаш Юкхувсаш лелараш, даггара цIераш ма летае яхаш кхайкарал деча деношка, кхач-кхача цIераш етташ коара нувхаш йоагаераш. Паччахьалкхен моттигий кара тахан дукха да! ГIетташ долча гIирсащца гучабаха беза нийсачунга бовла ца тугараш!

Тахан хьадаьнна саг чувоацаш гIетташ долча гIирсащца, сага пхьарсах доалла сахьат

тIехьа зе йиш я, хIаьта аргIешка гIолла нувхех етта ше цхьаь йода машин-м хIаьта а... Полице боллошка хоам бе мара безаргбац. Нувхаш, къоастаеш, дIакхувсаро тоадергдар из хьал; бакьда таханарча дийнахъа вайна гу, дукха двуцаш, кIезига хьадеш! Еррига нувхаш цхьаттара Iаьржача пакеташка дIачухъекхе арайох наха, нувхаш дIакхухьараша тIаетте дIакховс... Цигга, маьлха кIал, цIийлуш ядаш, кIур аха йолалу, тIаккха ала дIа-хьа барж масса-нахъа.

Нувхаш, къоастам беш, лаьрхIа оттаяьча контейнерашка Ючукхувсаш хила еза, тIаккха цу

гIулакхах йолча заводе дIайихъе чакхIоах. Иштта да совъяьнна юа хIамаш дIакхувсара гIулакх а.

Къоастам беш дIакхувсаш хилча, лаьгтанна пайда беш хургъяр уж. Нувхаш чакхIоахаш йола заводаш ца тоьача хана, массане керте лаца дезар цаI да: эрий ара, маьлха кIалха тайп-тайпара нувхаш цайоаржаяр! ДукхагIа дола хатараш даржара бехке саг ше ва! Леладечун уйла еш, кIезига кхетам лакхбеш, гонахъарча моттигий, Дала хьаденача хозача Иалама, дунен уйла еш хила деза вай, тIаккха даргда вай хьал аттачахъа!

Минсельхоз Ингушетии информирует о возможности предоставления на праве аренды:

1. Земельный участок с кадастровым номером 06:02:000009:1950, площадью 19771 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, с.п.Троицкое, для сельскохозяйственного использования.

2. Земельный участок с кадастровым номером 06:01:0000003:3786 общей площадью 10000 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, г. Малгобек, для сельскохозяйственного использования.

3. Земельный участок с кадастровым номером 06:02:000010:2336, площадью 10000 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный район, ст-ца Нестеровская, для сельскохозяйственного использования.

Граждане и (или) крестьянские (фермерские) хозяйства, заинтересованные в предоставлении указанных участков, имеют право в течение тридцати дней со дня опубликования извещения, подавать заявление о намерении участвовать в аукционе на право заключения договора аренды такого земельного участка возможно в будние дни с 09:00 до 18:00 по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Муталиева, 8.

Заявления принимаются по адресу: 386101, Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Муталиева, 8. Контактный телефон: 8(8732) 22-60-26.

Способ подачи заявлений: в виде бумажного документа непосредственно при личном обращении или в виде бумажного документа посредством почтового отправления.

Дата начала приема заявлений - 09:00, 30.08.2024 г., дата окончания приема заявлений - 18:00, 30.09.2024 г.

ОБЪЯВЛЕНИЯ

Утерянный аттестат №182039, выданный СОШ №11 г. Назрани в 1992 г. на имя Тумгоева Руслана Башировича, считать недействительным.

Утерянный аттестат №1820507, выданный СОШ №1 г. Карабулака в 1998 г. на имя Евлоевой Мадины Магомедовны, считать недействительным.

Утерянный аттестат №00624009241729, выданный СОШ №5 г. Назрани в 2023 г. на имя Майсигова Ахмеда Руслановича, считать недействительным.

сердало

Учредители: Правительство Республики Ингушетия и ГАУ «Общественная газета «Сердало»

И.о.главного редактора: Арчаков С.Я.

Адрес Правительства РИ: 360001, г. Магас, пр. И. Зязикова, 12.

Адрес редакции и издателя: Республика Ингушетия, 386101, г. Назрань, Тер. Центральный округ пр. И.Базоркина, 60. Тел.: 8 (8734) 77-11-84 Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована Управлением Росохранкультуры по ЮФО. Рег. номер ПИ № ФС 10-6526 от 5 марта 2007 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены в компьютерном центре издательства газеты «Сердало».

Время подписания номера по графику в печать: 28 августа 2024 г. Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не совпадать с позицией редакции. При перепечатке ссылка на газету обязательна. Письма, рукописи, фотографии, рисунки не рецензируются и не возвращаются. Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве «Южный регион», с готовых диалозитивов Адрес: 357600, Ставропольский край, г. Ессентуки, ул. Никольская, 5. Заказ №1435 Тираж: 2000 экз.

«Говрий дуне» яхача телеканало дӀахьоча кхетаче дакъа лоацаргда вай республико

Гьаьгенаькъан Мартина

Мехкарча мотти- гашка говрий спорт деГакхувларах йолча, «Говрий дуне» яхача цӀихезача телекана- ло дӀахьоча онлайн-кон- ференце дакъа лоацаш хилар вай республикер- ча физически культура- хи спортахи йолча Мини- стерствонна хьалхалатта Белхарой Руслан. Из хоам «Сердалога» бир мини- стерствон зарбан болх ле- лабеча ГӀаппархой Аишас.

«Бахархошта юкье гов- рий спорт йоаржаярах долча наькъех дийцар говрий спор- тах йолча моттигерча феде- раце, спорта оагӀон болхло- ша. Къаьстта боккха теркам тӀабахийтар бе-беча мотти- гашка нийслуш долча кхоа- чамбоацарашта, уж юстар- дахарах болча балха», - йоах тхога бенача хоамо.

Иштта кхетаче дийцар хьатӀабоагӀача бетта 24-ча, 29-ча деношка ГӀаьбартой- Балхарой мехка дӀаьхьа лерхӀача «Кавказа къамий доттагӀала кубок» яхача гов- раш хохкача кхетаченах.

Моттигерча Россе ФССП оагӀонца бувзам лелабеш хургья, спорта гӀулакхех йола Министерство

Гьаьгенаькъан Мартина

ПалгӀай мехкарча Россе ФССП (суда пирстопий федераль- ни оагӀонца) бувзам лелабеш хургья физически культура- хи спортахи йола Министер-

ство. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

Шин оагӀоно вӀаший бувзам лелабеш дӀахьоргболча бал- хах дийцар министерствонна кулгал деча Белхарой Русла-

на, Россе ФССП оагӀон кулгал- хочун гӀонча волча Салихов Т., кхетама балхах, кийчо ярах болча оагӀон хьалха латгача Те- миркиев А.

ЦӀхьана дӀахьоргболча балха керттера декхараш: спорта-

ца бувзам лелабар, физиче- ски культура вахаре хӀара дийнахьа юкьейоалаяр мел лоархӀама да моттигерча бахар- хошта дӀахайтар, цу гӀулакха адам тӀахьехаш бола болх дӀакхяхьар.

Минимущество Ингушетии информирует о предоставлении на праве аренды земельного участка, в целях индивидуального жилищного строительства.

- Земельный участок общей площадью 800 кв.м. расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, Сунженский район, с.п. Троицкое, категория земель: земли населенных пунктов.

Граждане и (или) крестьянские (фермерские) хозяй-

ства, заинтересованные в предоставлении указанных участков, имеют право в течение тридцати дней, соот- ветственно со дня опубликования и размещения извещения, подавать заявления о намерении участвовать в аукционе на право заключения договора аренды тако- го земельного участка.

Заявления принимаются по адресу: 386101, Респу- блика Ингушетия, г. Назрань, ЦАО, проспект Базорки-

на, 70, этаж 2, контактный телефон: 8(8734) 77-11-30.

Способ подачи заявлений: в виде бумажного доку- мента непосредственно при личном обращении или в виде бумажного документа посредством почтового от- правления.

Дата начала приема заявлений – 30.08.2024 г. 09:00.

Дата окончания приема заявлений – 30.09.2024 г. 18:00.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ЗАСЕДАНИЯ СОГЛАСИТЕЛЬНОЙ КОМИССИИ ПО ВОПРОСУ СОГЛАСОВАНИЯ МЕСТОПОЛОЖЕНИЯ ГРАНИЦ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ ПРИ ВЫПОЛНЕНИИ КОМПЛЕКСНЫХ КАДАСТРОВЫХ РАБОТ	
В отношении объектов недвижимого имущества, расположенных на территории кадастровых кварта- лов: субъект Российской Федерации Республика Ингуше- тия	
муниципальное образование Назрановский муници- пальный район	
населенный пункт с.п. Долаково	
№ кадастрового квартала 06:04:0400001	
(Иные сведения, позволяющие определить местопо- ложение территории, на которой выполняются ком- плексные кадастровые работы ²) в соответствии с государственным контрактом от « 21 » июня 2024 г. №0114500000824001030-2024 выполняются кадастровые работы	
Уведомляем всех заинтересованных лиц о заверше- нии подготовки проекта карты-плана территории, с которым можно ознакомиться по адресу работы со- гласительной комиссии: Республика Ингушетия, 386122, с.п. Долаково, ул. Дахкильгова, д.8	
Администрация с.п. Долаково Назрановского уни- ципального района	
(Адрес работы согласительной комиссии)	
или на официальных сайтах в информационно-теле- коммуникационной сети «Интернет»:	
Администрации с.п. Дола- ково Назрановского уни- ципального района	https://dolakovo06.gos- uslugi.ru;

(Наименование органа местного самоуправления, на территории которого проводятся комплексные кадастровые работы)	(Адрес сайта)
Министерство имуще- ственных и земельных отношений Республики Ингу- шетия	https://t.me/ minimuscestvori https://vk.com/ minizo2022 mizo-06.ru
(Наименование заказчи- ка комплексных кадастро- вых работ и исполнительно- го органа государственной власти субъекта Россий- ской Федерации, на терри- тории которого проводятся комплексные кадастровые работы)	(Адрес сайта)
Управления Росреестра по Республике Ингушетия	rosreestr.gov.ru
(Наименование органа кадастрового учета)	(Адрес сайта)

Заседание согласительной комиссии по вопросу со- гласования местоположения границ земельных участ- ков, в отношении которых проводятся комплексные кадастровые работы на территории кадастрового квартала: 06:04:0400001 Республика Ингушетия, 386122, с.п. Долаково, ул. Дахкильгова, д.8 состоится по адресу: (Администрация с.п. Долаково Назрановского района) «12» сентября 2024 г. в 15 часов 00 минут. Для участия в согласовании местоположения гра-

ниц при себе необходимо иметь документ, удосто- веряющий личность, а также документы, подтверж- дающие права на соответствующий земельный уча- сток.

Обоснованные возражения относительно местопо- ложения границ земельных участков, содержащегося в проекте карты-плана территории, можно пред- ставить в согласительную комиссию в письменной форме в период

с « 23 » августа 2024 г. по « 12 » сентября 2024 г.⁴ и с « 13 » сентября 2024 г. по « 17 » октября 2024 г.⁵

Возражения оформляются в соответствии с частью 15 статьи 42.10 Федерального закона от 24 июля 2007 г. № 221-ФЗ «О государственном кадастре недвижимо- сти»⁶ и включают в себя сведения о лице, направившем данное возражение, в том числе фамилию, имя и (при наличии) отчество, а также адрес право- обладателя и (или) адрес электронной почты право- обладателя, реквизиты документа, удостоверяющего его личность, обоснование причин его несогласия с местоположением границы земельного участка, ка- дастровый номер земельного участка (при наличии) или обозначение образуемого земельного участка в соответствии с проектом карты-плана территории. К указанным возражениям должны быть приложены копии документов, подтверждающих право лица, на- правившего данное возражение, на такой земельный участок, или иные документы, устанавливающие или удостоверяющие права на такой земельный уча- сток, а также документы, определяющие (определяв- шие) местоположение границ при образовании тако- го земельного участка (при наличии).

В случае отсутствия таких возражений местополо- жение границ земельных участков считается согла- сованным.